

Teacher Tapp Vlaanderen: Wat heeft onderwijs nu nodig?

Pedro De Bruyckere, Geert De Meyer, Sofie Vanassche

In het voorjaar van 2021 vroegen we via Teacher Tapp Vlaanderen (TTVL) honderden leraren, directies, onderwijsondersteuners een ogenschijnlijk eenvoudige vraag: wat heeft onderwijs volgens jou nu nodig? In dit rapport vindt u de resultaten en bijhorende duiding.

Hoe gingen we te werk?

Via de Teacher Tapp app stellen we sinds 5 oktober 2020 elke dag (minstens) drie vragen aan respondenten. Deze vragen komen in eerste instantie zelf van gebruikers, maar ook van wetenschappers, journalisten,... en van het TTVL-team van de Arteveldehogeschool zelf.

Teacher Tapp kreeg in zijn eerste schooljaar dagelijks tussen de 1500 en 2300 respondenten. Dit is een zeer mooi cijfer dat neerkomt op meer dan 1% van alle onderwijsmensen in Vlaanderen. We monitoren welke groepen binnen het onderwijs meedoen, en zien t.a.v. de professionele populatie van het leerplichtonderwijs twee belangrijke afwijkingen: er doen minder respondenten mee uit het kleuteronderwijs en uit het beroepsonderwijs. Qua leeftijd en gender is er geen of nauwelijks afwijking ten aanzien van de beroeps populatie. Teacher Tapp respondenten kiezen er zelf voor om mee te doen, dit wil zeggen dat er sprake is van zelfselectie en dit kan vertekening opleveren. Mogelijk zijn de deelnemers – die in ruil voor deelname o.a. een dagelijkse professionaliseringstip krijgen – bijvoorbeeld meer gemotiveerd dan gemiddeld.

De vragen in Teacher Tapp zijn steevast meerkeuzevragen waardoor we makkelijk analyses kunnen doen en de drempel om te antwoorden laag blijft, maar... we wilden heel expliciet polsen naar wat er leeft.

Daarom gaven we iedereen die wou de kans om tussen 5 mei 2021, 16u30 en 9 mei 2021 16u29 via een online formulier concreet antwoord te geven op de vraag: "Beschrijf kort wat volgens jou nu anders moet". De suggesties konden anoniem of met naam en toenaam ingediend worden.

We kregen 212 suggesties binnen, waarvan 83 niet anoniem waren. Alle antwoorden werden vervolgens door vier leden van het Teacher Tapp Team geanalyseerd. In een eerste stap werden de antwoorden thematisch geordend (om zicht te krijgen op de diversiteit aan geformuleerde noden), daarna werd ook gekeken naar de frequentie van de geformuleerde suggesties. Vervolgens werd gekeken rond welke suggesties reeds eerder inzichten werden verzameld via Teacher Tapp en rond welke bijkomende meerkeuzevragen nodig waren om via de app aan alle gebruikers van Teacher Tapp voor te leggen.. Deze nieuwe vragen werden gesteld tussen 11 mei 2021 en 11 juni 2021.

We bespreken in wat volgt eerst enkele beschrijvende resultaten rond de doorgestuurde suggesties. Daarna diepen we een selectie van suggesties dieper uit op basis van verwante vragen gesteld aan de TT respondenten en. We vermelden hierbij als er opvallende verschillen merkbaar zijn tussen bijvoorbeeld basisonderwijs of andere vormen van onderwijs. We geven bewust enkel weer wat onze respondenten aangaven. Bijvoorbeeld rond klasgrootte zijn er veel wetenschappelijke argumenten pro- en contra kleinere klassen te geven, maar dit is niet de bedoeling van dit rapport.

Wat leren de suggesties ons?

De meest frequent genoemde noden via het online formulier zijn:

- Kleinere klassen (37 keer vermeld)
- Minder administratieve taken of meer ondersteuning voor die taken (20 keer vermeld)
- Meer handen of meer lestijden (12 keer vermeld)
- Aanpassen van het M-decreet en/of herwaardering buitengewoon onderwijs (9 keer vermeld)
- Een minister met zelf ervaring voor de klas (8 keer vermeld)
- Meer ruimte voor professionalisering en samenwerking (7 keer vermeld)
- De job aantrekkelijker maken voor jonge leraren (6 keer vermeld)
- Meer rust (5 keer vermeld)

Maar we keken bewust niet enkel naar de meest gegeven suggesties. We kregen een rijkdom van thema's aangereikt die soms maar 1 keer vermeld werden, maar waarover we ook de mening van de respondenten wilden horen:

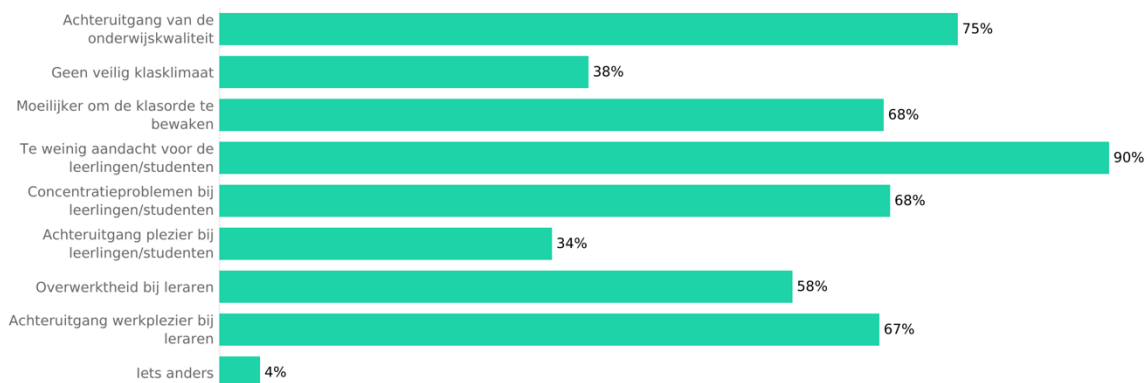
- Afschaffen van het jaarklassensysteem
- Directies moeten meer vrijheid krijgen in personeelsbeleid
- Een pleidooi voor meer vakoverschrijdend samenwerken
- Een pleidooi voor minder verouderde schoolgebouwen

In dit rapport hebben we een selectie gemaakt. We gaan in wat volgt niet dieper in op het M-decreet en inclusief onderwijs omdat hierrond binnenkort een afzonderlijk rapport verschijnt op basis van TTVL-resultaten. . Rond de aantrekkelijkheid van de job voor (jonge) leerkrachten verwijzen we naar de recente VLOR-bevraging (zie <https://deleraar.vlor.be/>).

Waarom willen onze respondenten kleinere klassen?

Ogenschijnlijk zijn verschillende suggesties behoorlijk verwant. Je zou kunnen denken dat het pleidooi voor kleinere klassen vooral met werkdruk te maken heeft, maar als we kijken wat voor kleinere klassen voor onze respondenten betekenen, dan merk je toch dat de bezorgdheid niet enkel gaat over hun eigen functioneren, maar dat een grote(re) groep vooral minder aandacht betekent voor de leerlingen, minder aandacht betekent bij de kinderen en een mogelijke achteruitgang van de onderwijskwaliteit. Zeer opvallend, de resultaten zijn hier unaniem over alle onderwijsniveaus en -vormen heen.

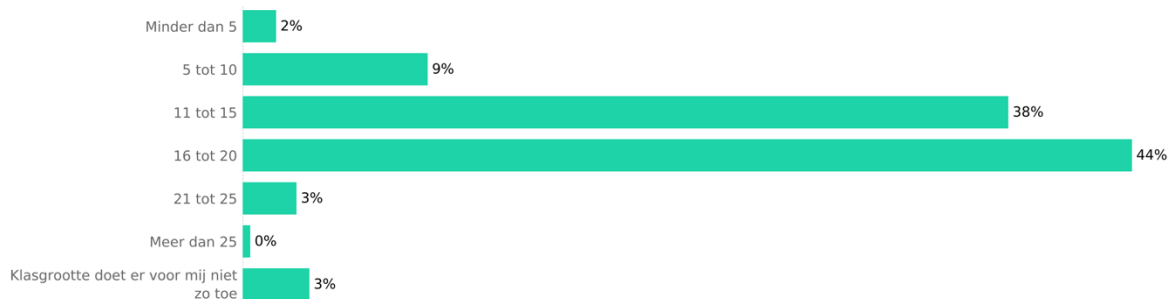
Wat zijn volgens jou de gevolgen van het overschrijden van de voor jou ideale klasgrootte? #watheeftonderwijsnoodig

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.405 leraren op 09-06-2021

Maar hoe groot is dan de optimale klas voor onze respondenten? Dit vroegen we al eerder in januari 2021 en bevroegen we daarom niet opnieuw. Dit waren toen de resultaten:

Wat is voor jou (offline) de optimale klasgrootte?

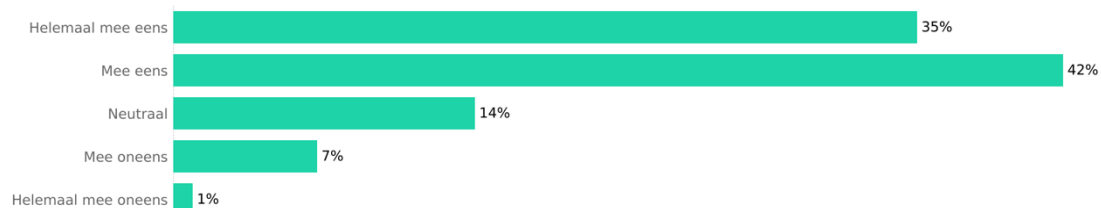
Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.918 leraren op 24-01-2021

Hierbij valt op dat vooral respondenten die aan de slag zijn in het BSO (60%) en/of het TSO (63%) graag 11 tot 15 leerlingen in de klas hebben, terwijl meer dan de helft van de respondenten uit het basisonderwijs, eerste graad en/of het ASO voor groepen tussen 16 en 20 gaan. De respondenten uit het buitengewoon onderwijs, zowel lager als secundair, kiezen massaal voor groepen van 5 tot 10 leerlingen.

Werkdruk en rust

Uit de suggesties van onze respondenten bleek ook een pleidooi voor minder werkdruk en/of meer handen. We legden onze respondenten de stelling voor of men nood heeft aan meer rust in hun job. Hier was (niet verrassend) de meerderheid het roerend mee eens:

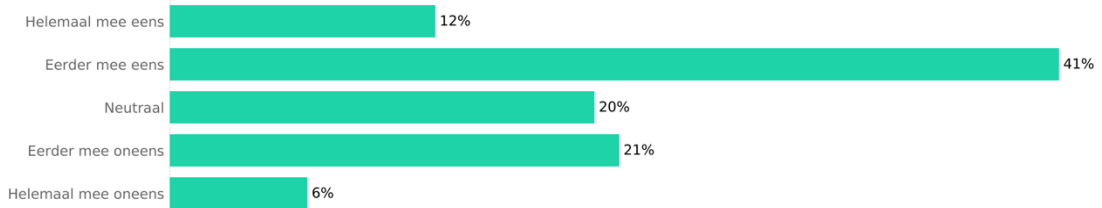
Stelling: Ik heb nood aan meer rust in mijn job .

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.586 leraren op 12-05-2021

Dit verbaasde ons niet. Eerder in november 2020 hadden we al vragen over werkdruk gesteld, en bleek een meerderheid nauwelijks tijd over te houden voor zichzelf of hun gezin:

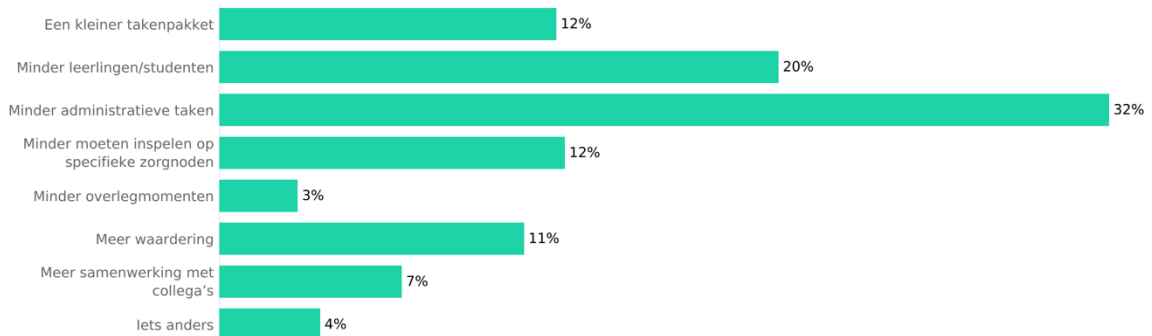
Als leraar houd je nauwelijks tijd over voor jezelf of je gezin.

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.794 leraren op 03-11-2020

Maar wat kan die rust brengen? We legden hen deze vraag voor, waarbij men slechts 1 antwoord kon geven om de topprioriteit aan te geven. Gemiddeld bleek het topantwoord hier administratieve taken. Enkel specifiek in het lager onderwijs bleek 1 procent meer respondenten toch kleinere klassen te willen (27%) dan minder administratieve taken (26%), bij alle andere onderwijsvormen en -niveaus stond administratieve taken op 1.

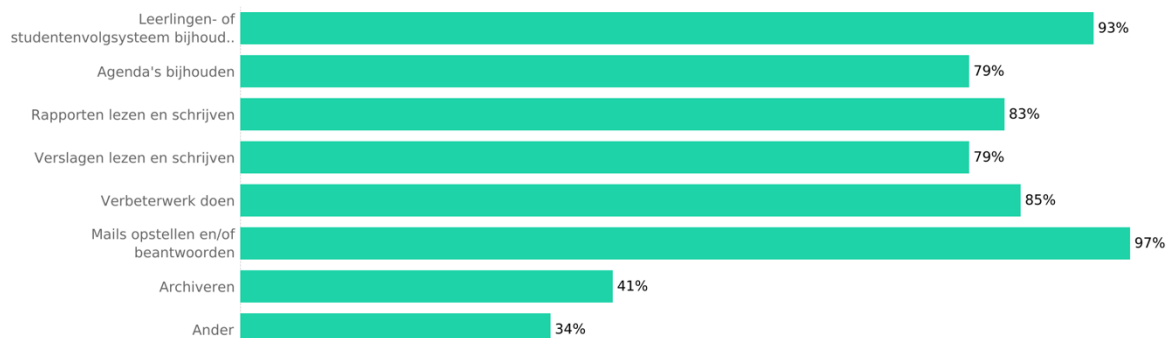
Wat zou jou meer rust brengen in je job? #watheeftonderwijsnoodig

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.577 leraren op 26-05-2021

Maar over welke administratieve taken gaat het dan vooral volgens de respondenten? (meerdere antwoorden waren mogelijk)

Waaruit bestaan jouw administratieve taken? #watheeftonderwijsnoodig

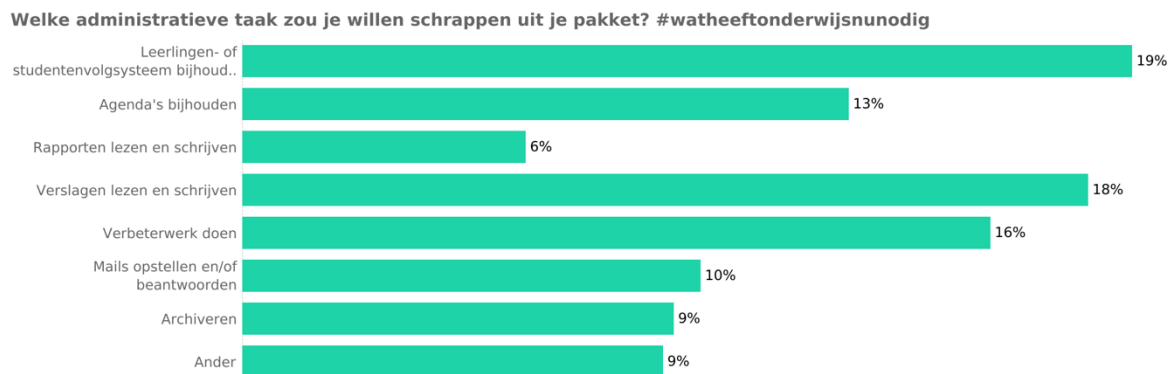

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.481 leraren op 27-05-2021

Behalve bij onze respondenten uit het kleuteronderwijs die beperkt ‘verbeterwerk’ en ‘rapporten lezen en schrijven’ aanduiden, is dit resultaat over alle onderwijsvormen en -niveaus heen opvallend eensluidend .

Maar wat kan er dan geschrapt worden volgens de respondenten?

(slechts 1 antwoord kon geselecteerd worden)

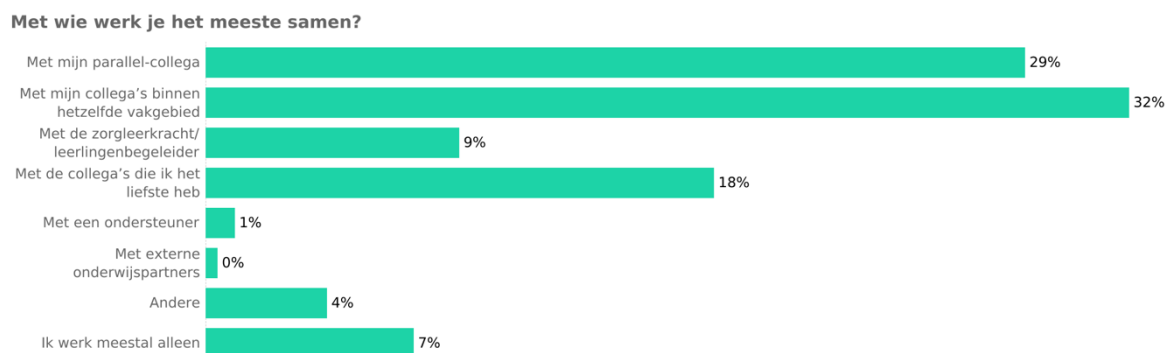

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.390 leraren op 27-05-2021

De twee topantwoorden hier zijn gemiddeld het ‘Leerlingen- of studentenvolgsysteem bijhouden’ en ‘Verslagen lezen en schrijven’, maar in het lager onderwijs, het ASO, BSO en TSO scoort ook verbeterwerk hoog.

Overleg en samenwerking

Opvallend bij de voorgaande resultaten over rust, was dat minder overlegmomenten niet hoog scoorde. Er is dus een grote wil tot samenwerken, maar met wie wordt er vooral samengewerkt? (slechts 1 antwoord mogelijk)

Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 498 leraren op 22-05-2021 (Meerdere leraren)

Het is duidelijk dat er (logischerwijze) vaak samengewerkt wordt met parallel-collega's (57% in het lager onderwijs) of collega's binnen hetzelfde vakgebied (in alle andere onderwijsvormen en -niveaus vaak aangeduid), maar dit wil niet zeggen dat men niet wil samenwerken boven het eigen vak of buiten de eigen klasgroep. De meerderheid van onze respondenten wil bijvoorbeeld vakoverschrijdend samenwerken en dit over alle onderwijsvormen en -niveaus heen:

Zou jij graag meer vakoverschrijdend samenwerken?

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.379 leraren op 24-05-2021

We peilden ook hoe goed onze respondenten volgens zichzelf kunnen samenwerken?

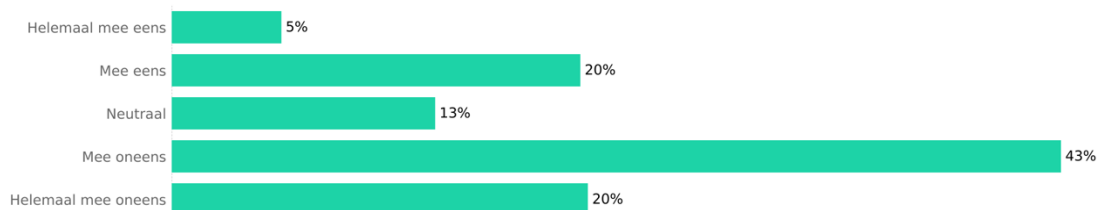
Vind jij van jezelf dat je goed kan samenwerken?

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.573 leraren op 25-05-2021

De wil om samen te werken en de inschatting van talent tot samenwerking zijn duidelijk geen probleem. Wat is dan wel het probleem om zinvol en volwaardig te overleggen? Tijd blijkt een belangrijke rol te spelen:

Stelling: Er is voldoende tijd voor collegiaal overleg.

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.563 leraren op 11-05-2021

De totale percentages van respondenten die 'Mee oneens' en 'Helemaal mee oneens' kozen is/zijn gelijk over alle onderwijsvormen en -niveaus heen. Slechts bij 3 op de 10 respondenten zijn er structureel overlegmomenten voorzien:

Is er in je lessenrooster tijd voorzien voor overleg met collega's?

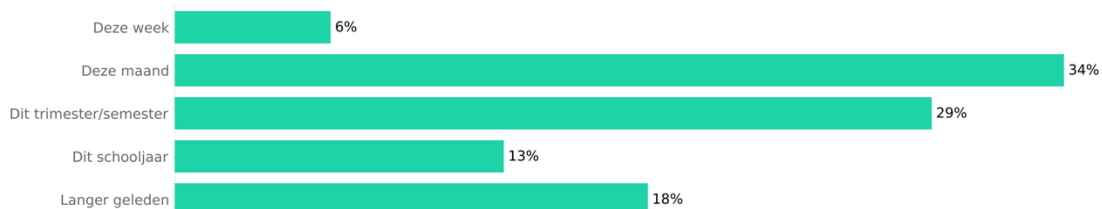
Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.672 leraren op 10-04-2021

Professionalisering

Bij de suggesties werd ook vaak professionalisering vermeld. Hierover stelden we eerder ook al veel vragen, omdat dit o.a. volgens het TALIS-onderzoek van de OESO een pijnpunt is van het Vlaamse onderwijs. Het TALIS onderzoek (2019) ging na welke de grootste uitdagingen voor het onderwijs zijn volgens zowel leraren als schoolleiders. Daaruit bleek dat de belangrijkste belemmering om deel te nemen aan professionele ontwikkelingsactiviteiten de moeilijke combinatie is met het werkschema. We citeren uit het rapport: "Bijna de helft van de Vlaamse leraren lager onderwijs (43.8%) en eerste graad secundair onderwijs (45.6%) geeft aan om die reden niet te participeren aan professionele ontwikkelingsactiviteiten." (Van Droogenbroeck en collega's, 2019, p.172)

In april vroegen we (op het einde van het tweede trimester) hoe recent onze respondenten een buitenschoolse bijscholing gevolgd hadden. De meerderheid had dit nog recent gedaan:

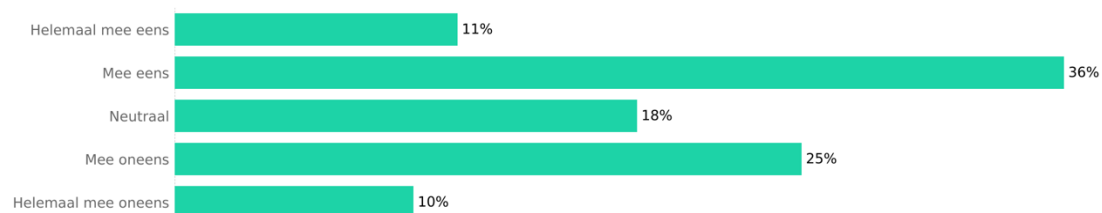
Hoe recent volgde je je laatste buitenschoolse bijscholing (online of offline)?

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.652 leraren op 14-04-2021

Krijgen onze respondenten genoeg ruimte voor professionalisering? De mening lopen uiteen bij alle onderwijsvormen en -niveaus:

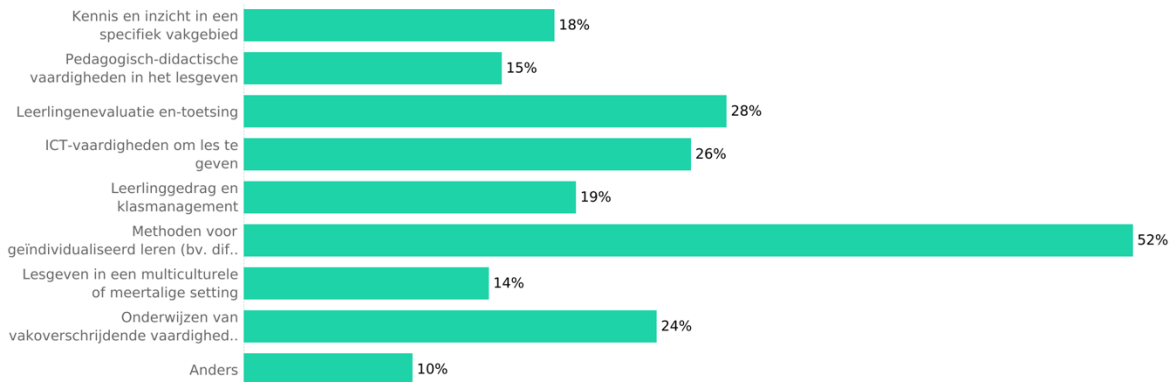
Stelling: Ik krijg voldoende tijd voor bijscholing en professionalisering.

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.606 leraren op 19-05-2021

Waarover willen onze respondenten bijscholing? (meerdere antwoorden mogelijk)

Op welk vlak heb jij op dit moment het meest behoefte aan professionalisering?

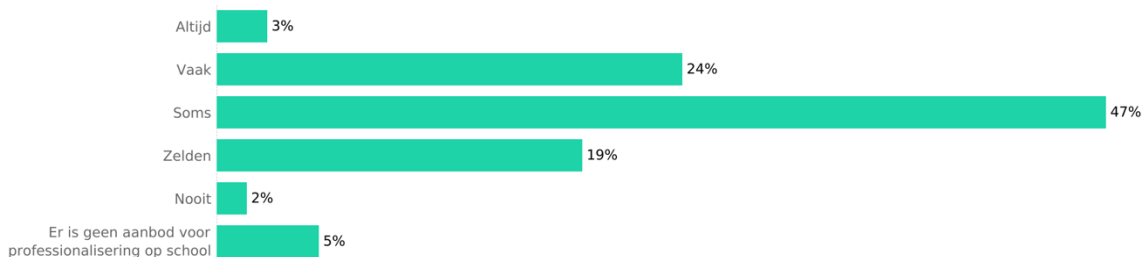

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.520 leraren op 17-04-2021

Hier valt vooral op dat er een grote nood aan bijscholing is rond methoden voor geïndividualiseerd zoals differentiatie. Differentiatie, flexibele leertrajecten, ... staan dus top of mind bij veel respondenten.

We vroegen ook of het aanbod binnen de school wel goed aansluit bij de noden? De grote meerderheid ervaart dit eerder niet zo.

Sluiten de mogelijkheden voor professionalisering die binnen je school worden aangeboden aan bij je eigen behoeften?

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.280 leraren op 02-07-2021

Is het misschien een geld issue? De onderwijsniveaus waar dit meer speelde zijn het basisonderwijs en het buitengewoon onderwijs waar de respondenten die ja antwoordden net onder of boven de 20% schommelden.

Kreeg je dit schooljaar al te horen dat het geld voor professionalisering op was?

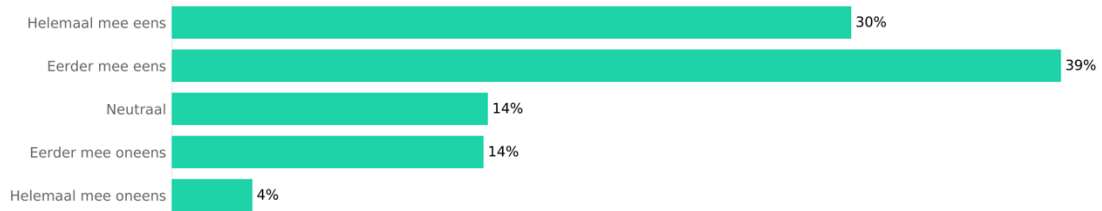

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.535 leraren op 26-05-2021

Moet bijscholen verplicht worden? Het is een idee dat bestaat voor bepaalde beroepsgroepen en ook periodiek opduikt voor het onderwijs. De grote meerderheid van de

TT respondenten blijkt hier voorstander van te zijn. Levenslang leren is voor velen dus een evidentie en prioriteit om te stimuleren en faciliteren.

Een verplicht aantal bijscholingen per jaar/periode is een goed idee voor het onderwijs.

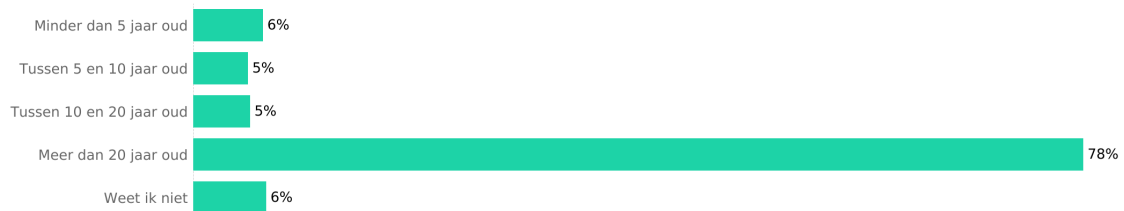

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 2.014 leraren op 20-12-2020

Schoolgebouwen

We kregen ook suggesties over schoolgebouwen die behoorlijk oud of verouderd zouden zijn. De antwoorden van onze respondenten rond de leeftijd van de schoolgebouwen suggereren tevens een op sterke vergrijzing van de schoolgebouwen.

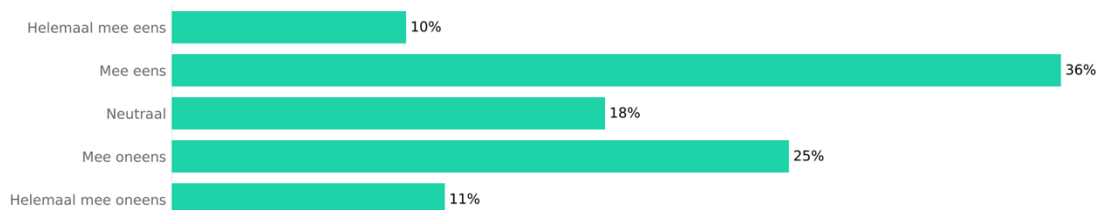
Hoe oud is het meest gebruikte deel van je schoolgebouw? #watheeftonderwijsnoodig

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.433 leraren op 11-06-2021

Tegelijk is er veel variatie tussen de respondenten in hoe tevreden of ontevreden ze zijn over hun schoolgebouwen:

Ik ben tevreden over het schoolgebouw waar ik werk.

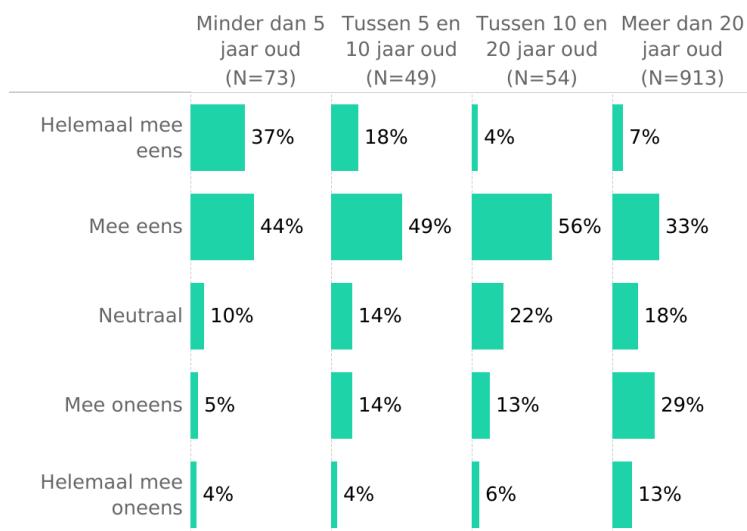

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.649 leraren op 03-05-2021

Al merken we wel dat hoe jonger het meest gebruikte deel van het schoolgebouw is, hoe meer tevreden onze respondenten lijken:

Horizontale as: Ik ben tevreden over het schoolgebouw waar ik werk.

Verticale as: Hoe oud is het meest gebruikte deel van je schoolgebouw? #watheeftonderwijsnunidig

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.089 leraren op 03-05-2021

Doorbreken jaarklassen

Een andere suggestie ging over het doorbreken van de jaarklassen, de norm bij het overgrote deel van onze respondenten zo blijkt:

Hoe worden de leerlingen/studenten gegroepeerd bij jullie op school? #watheeftonderwijsnunidig

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.279 leraren op 29-05-2021

Analyse van de resultaten geeft aan dat graadsklassen of multileeftijdsklassen vooral voorkomen in het basisonderwijs, buitengewoon onderwijs en BSO.

Onze respondenten zijn niet eenduidig in hun mening over het al dan niet doorbreken van de jaarklas als systeem. Wel opvallend is dat een relatief grote groep die lesgeeft in een jaarklassensysteem niet van mening is dat dit een goede manier is om de leerlingen in groepen te verdelen.

Stelling: Het jaarklassensysteem is een goede manier om leerlingen in groepen te verdelen.

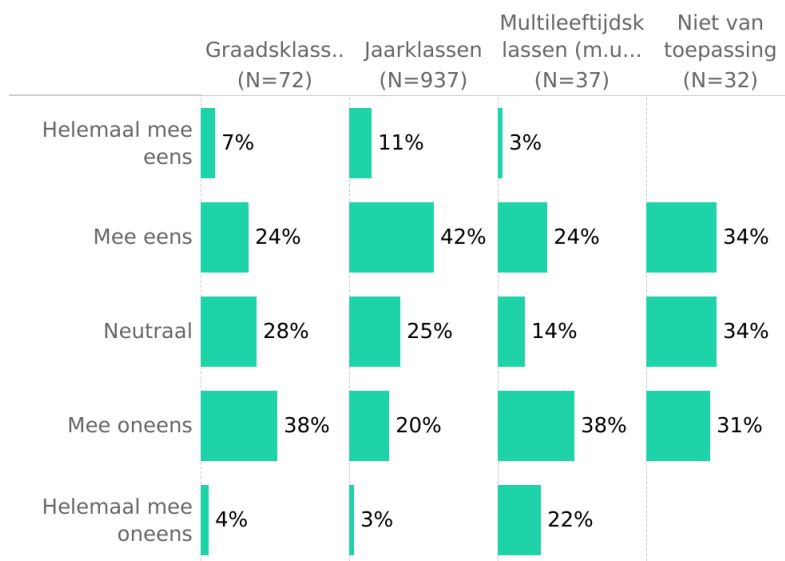

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.540 leraren op 17-05-2021

Als we beide vragen combineren kunnen we zien dat mensen die in graadsklassen of multileeftijdsklassen les geven vaker ook vinden dat jaarklassen niet een goede manier zijn om leerlingen in groepen te verdelen. Let wel, niet unaniem:

Horizontale as: Stelling: Het jaarklassensysteem is een goede manier om leerlingen in groepen te verdelen.

Verticale as: Hoe worden de leerlingen/studenten gegroepeerd bij jullie op school? #watheeftonderwijsnoodig

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.078 leraren op 17-05-2021

Wat kunnen we hier uit leren?

Wat heeft onderwijs nu nodig? Wel, als we nog even samenvatten wat de bevindingen zijn volgens onze respondenten, dan lijken dit toch de hoofdzaken te zijn:

- Kleinere klasgroepen
- Meer tijd om *uitgerust* in interactie te gaan met leerlingen en collega's
- Administratie die niet direct ten dienste van de menselijke activiteit van het lesgeven staat wordt als minder zinvol ervaren

- Tijd voor professionalisering ten dienste van leerlingen en collega's is welkom en wenselijk en een groot deel van onze respondenten vind een verplichting geen slecht idee.
- Meer overleg met collega's, maar evenzeer vakoverschrijdend werken lijken samenwerkingsvormen die als zinvol worden gepercipieerd, maar waar de tijd vaak voor lijkt het ontbreken.

Als onderwijzers ervaar je snel dat onderwijs een mensenzaak is en dat alle omstandigheden die de *menselijkheid* en de prioritaire menselijke interactie onder spanning zetten als eerder tot heel erg belastend worden ervaren. En hoewel we vermoeden geen *afkeer* van processen en beleidsmatige taken te willen optekenen is er misschien toch in de veelheid van taken en opdrachten en omstandigheden een vrees dat die *menselijkheid* er lijkt aan in te schieten.

Het lijkt ons dus dat het motiveren en waardevol laten ervaren van omstandigheden en beslissingen binnen de *mensenziel* die onderwijs is soms worden vergeten of onvoldoende wordt gecommuniceerd.

Uitsmijter

Een suggestie was ook dat een minister best zelf voor de klas had gestaan, maar... zouden onze respondenten zelf ooit minister van onderwijs willen zijn?

Zou je ooit minister van onderwijs willen zijn?

Teacher Tapp VL - vraag beantwoord door 1.865 leraren op 05-02-2021

Teacher Tapp Vlaanderen online?

- De app in de verschillende stores: onelink.to/ttvl
- Meer achtergrond: deleraardenkt.be
- Sociale media: @TeacherTappVL, facebook.com/TeacherTappVL
- Mail: teachertappvlaanderen@gmail.com
-